

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osminka strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo „Slovenskega Doma“ v Ljubljani, Knafljeva ulica št. 5, I. nadstr. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo upravnistvu „Slov. Doma“ v Ljubljani.

Pred polomom.

Če opazujemo našo klerikalno stranko, tedaj se nam zdi, kakor kak mlad, neizkušen človek, ki pride slučajno do večjega premoženja. Kar pijan postane od same sreče, denar razmetava kakor kamenje. Kakor pa znano, je denar okrogel. In tako se tudi temu mlademu, neizkušenemu človeku zgodi, da je kar naenkrat njegova mošnja prazna. Seveda upa, da mu bo tisti prijatelj, kateremu je vedno in povsod pomagala, priskočil na pomoč — toda ta se previdno prikrije. Posledica tega je, da postane ta mladi, neizkušen človek, siromak, nadloga človeštva.

Dokler še naši klerikalci niso imeli moči v rokah, so grozno zabavljali čez deželno gospodarstvo takratne deželnozbornske večine. Hodili so od vasi do vasi ter pravili na shodih, pisali v svojih časopisih, da deželnozbornska večina zapravlja deželni denar ter da ne stori ničesar za kranjskega kmeta. Pri tem so pa obljubovali našemu kmetu zlate gradove, katere mu zgrade, če izroči naš kmet moč v deželi klerikalcem. Našega kmeta so preslepili ti zlati gradovi, one mnogobesedne obljube, od katerih je pričakoval rešitve. In zgodilo se je, da so v naši deželni zbornici zagospodarili klerikalci. Cela kranjska dežela je pričakovala čudežev, ko je dr. Evgen Lampe vzel v roke vajeti deželnega voza. Naš kmet je bil prepričan, da je zdaj rešen bede, v katero je zašel vsled slabih gospodarskih razmer, ki so zavladale po deželi.

Klerikalci so začeli delati velikanske načrte. Ceste naj se grade, vodovodi, električne centrale, vsakovrstne šole in še druge take koristne stvari. Kmet se je veselil, v vsako manjšo gorsko vas naj bi vodila lepa vožna cesta, v vsaki hiši naj bi bil vodovod, električna razsvetljava. Res, zlati, srečni časi so prihajali v deželo kranjsko. Naša dežela naj bi se po zaslugi dr. Lampeta in drugih klerikalnih poslancev izpremenila kar čez nov v obljubljeni deželo.

Toda klerikalci obračajo, vlada pa obrne.

Naša kranjska dežela ni postala obljubljena dežela, temveč zakleta dežela. Naš kmet ne bo užival raznovrstnih ugodnosti, ne bo se mu olajšalo njegovo trudapolno delo — naš kmet bo moral plačevati in plačevati več kakor zmore. **Deželne doklade se bodo v najkrajšem času podesetorile.**

Kako je prišlo do tega žalostnega konca klerikalnega gospodarstva v deželi? Kakor hitro so klerikalci prišli do moči in do deželnih blagajn, tedaj so začeli tisti, katerim so prej obljubovali zlate gradove, pritiskati na ključavnice. In res je deželni odbor pod nadzorstvom deželnega finančnega ministra dr. Lampeta začel delati načrte, graditi ceste, šole, vodovode in kupovati savske mline. Toda deželne blagajne so se začele prazniti. In prav je neki klerikalni poslanec sam priznal: **koncem meseca marca ne bo niti beliča v deželni blagajni.** Klerikalci so to dobro vedeli. Vedeli so, da jim dosedanja razpoložljiva denarna sredstva nikakor ne zadoščajo, če hočejo izpolniti vse svoje obljube, katere so napravili našemu kmetu. Najkrajša pot, po kateri se pride do denarja, je — **najeti posojilo. In sklenili so najeti deset milijonov kron posojila.** Kako ga bodo vračali, na to seveda niso mislili. Tudi niso mislili na to, da proračun za leto 1911 izkazuje skoraj **poldrug milijon primanjkljaja**, katerega so povzročili klerikalci v svojem kratkem gospodarjenju.

Toda klerikalci so obračali, vlada je pa obrnila. Deželni zakon o najetju tega deset milijonskega posojila so morali predložiti cesarju, da ga potrdi. **Toda cesar ga ni potrdil in vlada je vrnila klerikalcem zakon, toda brez podpisa cesarjevega.** Iz tega pa sledi, da tudi na Dunaju prav dobro poznajo zapravljalnost naših klerikalcev in ne puste, da bi naš kmet prišel popolnoma na kant, če bi moral plačevati ogromne in visoke obresti za to desetmilijsko posojilo.

Naši klerikalci so danes kakor poparjeni. V svojem časopisju so prinesli le eno njihno notico, da cesar ni potrdil omenjenega zakona o desetmilijskem posojilu. Popolnoma razumljivo je, da previdno molče, ker bi sicer naš zapeljani kmet vzrotil ter pometal iz deželne zbornice tiste, katere je v svoji kratkovidnosti poslal v njo. Ubogi kranjski kmet — ne bodo se ti izpolnili tvoji upi, tvoje nade. Kranjska dežela je na robu propada, gospodarski polom se bliža. Koncem meseca marca ne bo beliča več v deželni blagajni. Dežela pri sedanjih razmerah ne bo mogla plačevati svojih uradnikov, učiteljev, zdravnikov, delavcev. Dela pri novih cestah, vodovodih se bo moralo ustaviti, ker dežela ne bo imela denarja, s katerim bi plačevala delavce in inženirje. In z mahovjem in travo bodo zarastla napol začeta dela ter oznanjevala še našim potomcem o tistih zapeljivcih, ki so našega kmeta za dolga leta ali pa za vedno spravili v nesrečo, v bedo!

Toda tudi ta začeta dela se bo moralo plačati, plačati se bodo morali tudi uradniki, učitelji, plačati se bo moralo onega poldruga milijona primanjkljaja za leto 1911. Vprašamo — s čim? Odgovor je popolnoma iahek: **z novimi visokimi deželnimi dokladami.** Tako bo imel naš kmet namesto novih cest, vodovodov in drugih prepotrebni stvari — velikansko breme v podobi visokih deželnih davkov. To bodo tisti zlati gradovi, kamor so našega lahkovernega kmeta zapeljali njegovi klerikalni osrečevalci in kjer bo izkrevavel.

Toda še je čas, da se naš kranjski kmet reši iz krempljev teh zapeljivcev, ki so vsled svoje lahkomišelnosti pahnili našega kmeta v bedo in revščino. Vzdigni se, kranjski kmet, izpreglej in postavi se na svoje noge, misli s svojo glavo. In zapodi od sebe one klerikalne zapeljivce, ki ti v imenu katoliške vere praznijo žepe. Vsaj se jim ne gre za vero — gre se jim za tvoje krvave žulje, pa tvoj, v potu svojega obraza zasluženi denar. Našemu kmetu ni treba klerikalnih jerobov, naš kmet naj si

sam gospodari, vsaj je to dokazal tista leta, ko ni hlapčeval klerikalcem. Seveda ne bodo takoj zaceljene vse rane, katere jim je zasekalo klerikalno gospodarstvo. Polagoma se bodo celile — seveda le pod pogojem, če odstrani tiste, ki so mu te rane zadali — to je klerikalne zapeljivce.

Naše čitatelje pa prosimo, naj gredo od hiše do hiše ter pripovedujejo zapeljanim ljudem, kaj jih čaka in kam so zapeljali naši klerikalci deželni voz, katerega vajeti je imel v rokah dr. Lampe. Pripovedujte jim o nesreči, o bedi, ki čaka našega kmeta, in pokažite mu pot, po kateri se še lahko reši. Združite se, vsaj se gre za vaše življenje in srečo vaših potomcev. In če boste združeni, tedaj pa z mokro cunjjo napodite vse tiste klerikalne zapeljivce, ki pridejo zopet v vašo vas, obljubovat vam zlate gradove.

Kako morajo hlapčevati naši župani gospodom birokratom.

(Z dežele.)

Z novim zakonom o zatiranju živinskih kužnih boleznih so bili odrejeni tudi novi živinski potni listi. Tiskovine za te naročavajo županstva pri okrajnih glavarstvih zatagadelj, da jih glavarstva opremijo z uradnim pečatom.

Doslej so dobivala županstva tiskovine tako, kakor so jih naročila: numerirane, oziroma paginirane, izpolnjene z imenom občine in preluknjane za odtrganje. Kar naenkrat pa je živinozdravilski oddelek pri deželni vladi pričel županstvom usiljevati tiskovine za živinske potne liste iz c. kr. dvorne in državne tiskarne, ki so brez tiskanih imen občine, brez zaporednih števil in brez luknje.

Tako morajo župani sedaj, ko je njim samim odredena izdaja živinskih potnih listov, vrhutega še pisati in izpolniti imena občine, numerirati in končno še rezati strankam namenjeni del s škarjami.

Da je to delo, ki bi se že lahko v tiskarni izvršilo, pri izdaji živinskih potnih listov nadvse zamudno, mora uvideti vsak, samo ne gospodje, ki sede pri vladni mizi v Ljubljani.

Če se pa pomisli, da je na kmetih pri izdaji potnih listov pred semnji vsakokrat tak naval, da je treba zapored po 100 do 500 živinskih potnih listov v najkrajšem času izgotoviti, je jasno, koliko mučnega, nepotrebne in po večini brezplačnega dela povzroča županom taka neprisiljena in kapricarska odredba naših gospodov birokratov.

Poleg tega pa je župan še s svojo osebo odgovoren za vsako najmanjšo formalno napako, ki bi se mu znala pripetiti pri izdaji živinskih potnih listov; takorekoč je v vedni nevarnosti, da ga spravi v hitrici izpolnjena tiskovina v ječo.

Sedaj pa pride gosp. referent živinozdravilskega oddelka deželne vlade in ukazuje županom, kje se morajo tiskati živinski potni listi in da morajo pomanjkljive tiskovine sami izpolnjevati.

Tu se pač vse neha. Če morajo županstva tiskovine drago plačevati, bodo vendar tudi odločala, kje in kako se bodo te tiskale.

Naš trhli birokratizem pač ne ume drugega, kakor utesnjevati pravice avtonomnih narodov in množiti delo — ne sebi, ampak ljudem, ki se žrtvujejo za javno korist.

Kmečki župan.

Dolenjski novičar.

d Iz Vač. Kako pristrčne simpatije je užival med nami gosp. nadučitelj Blaganje, pokazalo se je v nedeljo, dne 20. novembra. Ko se je po zborovanju z v sree segajočimi besedami poslovil od navzočih občanov, ni ostalo nobeno oko suho. Zvečer mu je pred šolo zapelo pevsko društvo »Struna« pod vodstvom odhajajočega g. Bervarja tri pesmi. Nato se mu je predsednik »Strune«, g. Jakob Grile, zahvalil za požrtvovalni trud, kojega je imel kot pevovalja. Za tem pa so se zbrali njegovi ožji prijatelji v gostilniških prostorih g. župana, ki so bili zasedeni do zadnjega kotička. Pogled na to obilo množico je lahko dal gosp. nadučitelju zadoščenje za kruta preganjanja in zlobno krivico, zadano od peščice sovražnih nasprotnikov. V imenu »Sokola« je govoril predsednik br. Rado Kozjek ter je v jedrnatih besedah očrtal zasluge, katere si je pridobil g. Blaganje na tem polju, ter končno napil njemu in njegovi gospe soprogi. Med petjem zbranih pesmi je potekel lepi večer. Prišla je ura ločitve. Z eno besedo: slovo je bilo pristrčno. Ta dan so pokazali tudi »Čuki« in člani izobraževalnega društva, pod pokroviteljstvom Majdiča svojo krščansko - katoliško sliko. Popoldne med zborovanjem in ko je ljudstvo zapuščalo gostilniške prostore gosp. župana, razlegalo se je iz sosednje Osoleline gostilne grozno kričanje izzivalnih pesmi. Kar sami niso zmogli, nadomeščal jih je gramofom. Tista »primojduš, še en bolcar,« se prav lepo sliši in gtoovo zelo blagodejno vpliva na kaplana ni njegovo stalno družbo. Vse to nas pa ni motilo, ker smo prepričani, da kaj boljšega itak niso sposobni. Uverjeni naj bodo, da kljub neprestanim izzivanjem ne homo z njimi pričeli boj na poleno in nož, kakor je njihova navada, ker imamo dostojnejša sredstva, s katerimi se jim lahko postavimo v bran. Na klice: Premalo vas je, da bi premagali nas, nimamo drugega pripomniti, kakor da so zadnje občinske volitve dovolj jasno pokazale, koliko je nas. Zato je tudi vsaka druga beseda odveč. Slavno županstvo pa vprašamo: Boli še dolgo mirno gledalo škandalozno po-

četje kaplanovih divjakov? Umestno bi tudi bilo Osoleto temeljito poučiti o cesarski naredbi z dne 20. aprila 1854 § 11, ki ji je, kakor vse kaže, španska vas.

d Iz Velike Loke. Zvest svoji obljudi, poročam danes, kako je naš Tone v nedeljo, dne 6. novembra pridigal o svinjakih. Kot dober kristjan grem vsako nedeljo v cerkev. To nedeljo pa mi je nekaj dejalo, naj vzamem seboj košček papirja in svinčnik. Rečeno — storjeno. Ko se je prizibal Tone na leco, sem vedel takoj, da bode grmenje, ker se je tako bliskalo iz njegovih oči. Da je bilo bolj učinkujoče, si je privoščil nas kar pred pravo pridigo. Aha, sem si mislil, to bo pa lep uvod. Takoj sem si uredil svojo pisalno pripravo in si vse lepo zapisal. Sicer bi vam, g. urednik, rad dobesedno poročal, ker pa vem, da ne sprejmete takih neumnosti v vaš cenjeni list, se bom omejil le na bolj markantne izraze. V celoti pa bi bilo to kaj primerno za Boltatuvega Pepeta, da bi poročal v »Slovenca«. Mimogrede naj omenim, da mi je prišlo takrat na misel, da se skriva nemara ravno naš Tone za tem imenom, kajti dovtipen in smešen je že tako, kakor Pepček s Kudeluga . . . Naš »gaspud« Tone so torej dejali: »Danes vam moram nekaj povedati! Pritožili ste se zoper zidavo novih svinjakov!« Ne veste, g. urednik, kako lepo se je čula zadnja beseda raz leco, pa še posebno zato, ker se je takrat Tone tako lepo priklonil in izrekel besedo s tako globokim patosom, da so me skoraj solze oblile. Ravno takrat pa so Gorjančeva teta kihnila . . . Pa so »gaspud« nadaljevali: »Zadnjič ste se podpisali zoper mene in zoper svinjake!« Milo se mi je storilo, ko sem čul že drugič to besedo, ki je tako slovesno donela po hramu božjem, kakor naše slavne orglje, ki jim izvablja naš izpreobrnjeni in spokorjeni nadučitelj take glasove, kakor bi popravljali Toneovega mrjasca . . . Milo je tožil dalje s svojim, smešno jokavim glasom: »Pa še nekaj mojih najboljših prijateljev se je podpisalo!« — Hm, pomisleka vreden stavek, ki kaže, da boli že tudi Toneove prijatelje njihov žep, v katerega posega bolj in bolj naš Tone. Sicer pa skrbi že Tone sam, da se bode to prijateljstvo kaj hitro ohlani . . . »In« — vse strmi, vse pričakuje; Tone se je izravnal, strašno šviga blisk iz njegovih oči, vse trepeče, zdaj, zdaj bo treščilo — »in« — in še celo devet tretjerednic se je podpisalo, kar se ni zgodilo še nikjer na Kranjskem . . . »Grobna tišina! Vsem se ježe lasje. Tretjerednice — pa protestirajo proti svinjakom božjega namestnika! Groza in strah! Kje je sodonsko žveplo in gomorski ogenj, da pokonča te strašne grešnice, kje je prst božji, tisti, ki je kaznoval Toneta z Mirne in pa našega, da ošvigne po zasluženju te nepokorneže, ki se upajo odjedati Tonetu masten dobiček, kje je pravica, da ukroti uporneže in nevoščljivce, ki ne dopuste takemu revežu malo priboljška, kje so za-

koni, ki bi ščitili ubogega siromaka pred neznošnim izžemanjem od strani ljudstva, kje je veljava in moč, katero mu daje njegov sveti poklic, — kje sta, da branita zatiranega božjega namestnika, ki bi rad redil le v blagor ljudstva lepo številce rejenih pujskov, kje je vse to, ti nehvaležni svet!? Kje? In Tone se trudi in dela le tebi v blagor naše dobro ljudstvo, saj hoče le zato osem svinjakov, da bi tebi, ti dobro ljudstvo, redil pujske, da bi tudi ti dobro jedlo in lažje pilo, kakor blagoslovljeni gospodje? Tonetu že preseda pečenka, zato jo hoče ponuditi tebi, a ti ne spoznaš te plemenite nakane. Tone hoče odsej živeti, kakor naš Izveličar — reven in ubog, samo do pujskov ima še preveč ljubezni, zato jih bo pa redil za ubožce, ki nosijo s krvavo žuljavimi rokami plačevati davek za njegove svinjake . . . Ko se je polegel prvi strah in smo se od silne groze nekoliko opomogli, so »gaspud« grmeli dalje: »S tem ste mi izrekli nezaupnico. Sramota za celo faro. Ako boste taki, ne bo mogel noben župnik pri vas ostati!« Nezaupnica Tonetovim svinjakom! Joj! Sedaj pa res ne bo mogel noben župnik več tu ostati, če ne bo svinjakov!? Potem je dejal, da ima grozovito veliko sveta. Menda bi lahko pasel kar zunaj ljubljene packe, kakor tam doli na Hrvaškem. To bi bil prizor za bogove, če bi naš dolgi Tone z bičem v roki stopal za krdelom packov! Vabil nas je tudi v klet, — pa ne pit, za to je preskop — temveč gledat, koliko ima prsnine. Povedal pa ni, koliko dobi sirotke, da z njo redi svoje ljubljence. Povedal tudi ni, da po raznih gostovanjih, ki se pogosto vrše v župnišču, potem prašiči cele tedne žro bolj zabeljene pomije, nego reven kmet svojo hrano ob največjih praznikih. Končno je pa dejal, da on ve, kje se je zapravljajal denar, a da o tem molči in bode tudi molčal. Mi ga pa pozivljamo, da pove, kje se je zapravljajal denar! Pavšalno sumničati je lahko, a častno dokazati težje. Apelujemo torej na njegovo čast, da nam pove, kje se je po nepotrebem zapravljajal denar. Sicer vemo, da bo odgovoril, da je mislil našega deželnega finančnega ministra Lampeta in njegove mline, a vendar hočemo vedeti, ker vemo, da naš Tone ničesar iz trte ne izvije. Torej! Navsezadnje pa je dejal, da nam vse odpušča zaradi Kristusa. To je že stara zvižaja, s katero hočejo častiti prati zamorca. Kaj pa, če bi nam zaradi Kristusa pustil v miru naše žepe? To bi bilo krščansko, ono je pa le sebično, da ne rečemo kaj več. Sedaj pa bi se drznili staviti še mi skromno vprašanje na naslov našega Toneta: »Je-li dostojno, da se raz leco v hiši božji obravnavajo svinjaki?« Sicer imate leco že za vse mogoče, le za oznanjevanje božje besede ne, a da ste že tako padli, da vlačite celo smrad svinjakov na posvečena mesta, to smrdi do neba. Vrhutega je pa Toneta vodila le škodoželjnost na eni strani in pohlep po posvetnem na drugi. In po-

tem naj vam verjamemo, kadar oznanuje: »Ne skrbite, kaj boste jedli . . .«

d Iz Podkrajja pri Radečah. Pri posestniku Antonu W e t z u v Podkrajju pri Radečah je služila za deklo 20letna Marija Mežnar. Gospodinji se je deklino stanje že dlje časa zdelo zelo čudno. Dne 13. novembra popoldne je začutila Marija Mežnar, da se ji bliža težka ura poroda, vendar je vztrajala v svoji sobi, kar najdalje je mogla. Nazadnje je šla na stranišče, kjer je povila krepkega in zdravega dečka. Toda materine ljubezni ni čutila do otroka, kajti prijela ga je za noge, nesla ga pred stranišče ter udarila z otroško glavo z veliko silo dvakrat ob zid, da je otroku zdobila vso glavo. Nato je vrgla otroka pod čeber blizu smetišča, toda krvave lise na zidu so jo izdale. Prišli so orožniki, katerim je po daljši tajbi priznala svoje grozno dejanje in pokazala otroka. — Kaj je vzrok detomoru, se še ne ve, toda mnogokrat je za tako ravnanje nezakonske matere odločilno to, da se boji, da bodo s prstom za njo kazali, da se jo bo s prižnice javno imenovalo in da bo njen otrok kot nezakonski povsod preziran in preganjan in da mu utegnejo dati ime kakor na primer Januar ali podobno nenavadno ime, ki že samo izdaja madež nezakonskega rojstva. Ravnanje z nezakonskimi materami in otroci bi se moralo pri nas za 90% ublažiti, posebno na kmetih, in število detomorov bi se zmanjšalo.

d Iz Dobernič. Doberniče pri Trebnjem je zadela nesreča, da je dobila za župnika prepotentnega fanatika, 35 let starega Franceta Kralja, ki pa je tudi skoro vsak dan čisto pijan in vsled tega seveda tudi nevrasteničen. Proti faranom je nastopal oblastno. Ni ga izučilo, da je bil lani v Trebnjem že na 10 kron globe kaznovan. — Dne 20. februarja je pri popoldanski službi božji molil kaplan France Golob v dobrniški župni cerkvi na leci križev pot. Proti sredini cerkve so stali fantje: Miklič, Strajnar, Smolič in Tomazin. Pred njimi je stala kot zadnja tiste vrste, ki se je pomikala od postaje do postaje križevega pota, Cilka Kaplan, in mirno molila iz molitvenika. Na stopnicah, vodečih na kor, so stali fantje: Nace Kužnik, Jože Barle ter France Smolič, po dom. Žnidarjev, in France Smolič, po dom. Šuštar. Kar vstopi v cerkev župnik Kralj, kateremu se je zapletal jezik, kar ni čudno, saj je bilo ravno po »farovškem kosilu«. Brez pouda začne suvati in pehati podomače Kolerco naprej, potem pa se nenadoma obrne nazaj ter začne vpiti, da je v cerkvi on gospodar, da hoče imeti mir v cerkvi in da naj se pobere iz cerkve, komur ni prav. Pri tem je grozil z nabasanim revolverjem, ki ga je imel v roki. Nepričakovano pristopi k mirni Cili Kaplan in jo glasno vpraša, čegava da je. Cila Kaplan pa je imela boljše pojme o molitvi in pijanemu župniku niti ni dala odgovora, ker se ni

dala motiti v pobožnosti. Tedaj zaupije nad njo župnik, da mora takoj iz cerkve ter jo fakično surovo izpeha skozi stranska vrata iz cerkve, dasi ni prav ničesar zakrivila. Potem pristopi k fantom na kornih stopnicah, jim pomoli revolver pod nos in vpije, da morajo vsi dol, če ne, bo streljal. Da je dal s tem ta božji namestnik neizmerno pohujšanje faranom, to je gotovo in Cila Kaplan je takoj zunaj rekla, da ne pride več v cerkev. — Orožniki so morali ovaditi župnika Kralja, ki je bil pri e. kr. okrožni sodnji v Novem mestu obsojen radi pregreška po § 303 k. z. in ker je nosil orožje brez orožnega lista, na en teden zopora, ki se ne da spremeniti v denarno kazen. Plačati pa ima tudi nemale stroške. Proti sodbi se je župnik takoj pritožil in trdil, da je na živcih bolan, da je pravzaprav že umobolen. No, za kazniva dejanja hoče biti umobolen, za opravljanje župnikovih opravil pa pri zdravem razumu. Ker je duhovnik, stavimo kaj, da ne bo sedel, kakor do danes še nodeden ni.

d Iz Krupe. Kaj doseže vse fanatičen župnik, je razvidno iz naslednjega: »Slovenski Dom« je v svoji 44. številki pozval e. kr. okrajno glavarstvo v Črnomlju, naj stori primerne korake zaradi župnikovih psov, ki so bili 21. oktobra t. l. s steklo psico na lovu. Seveda je e. kr. okrajno glavarstvo takoj ukrenilo, da so se vsi psi pobrali, ki so bili omenjenega dne na lovu. ter pokončali. Naš župnik pa še danes hodi s svojimi na lov. Takoj, ko je župnik izvedel, kaj je glavarstvo odredilo, da je namreč konjač vse pse pobral, se je brzojavno obrnil na e. kr. okrajno glavarstvo s prošnjo, naj se njemu pusti pse. C. kr. okrajno glavarstvo v Črnomlju mu je odgovorilo, naj se obrne na e. kr. deželno vlado v Ljubljani, kar je tudi župnik storil. Šel je namreč osebno k e. kr. deželni vladi, ki je tudi njegovi prošnji ugodila ter ni dala pokončati njegovih psov. Vprašamo pa e. kr. okrajno glavarstvo, oziroma e. kr. deželno vlado: **Ali ne velja za vsakega državljana enaka pravica?** Ali je morda kak privandran župnik drugačen pred zakonom kakor pa pošten domačinkmetovalec? V Avstriji smo sicer vsega navajeni — protestiramo pa odločno proti temu, da bi morali iti zaradi psov našega župnika v Pasteurjev zavod si zdravja iskat. Povemo vam pa, gospodine Stanko, da ne ostane pri tem. Poiskali si bomo primernih potov in sredstev, da bo tudi za naše prepotentne župnike veljala avstrijska postava.

d Iz Vinice. Krščanska dela izpolnjuje naš župnik K ö n i g, ki je tako zelo usmiljenega srca, da še nikdar ni dal niti vinarja siromaku, ki se je oglasil pri njem. Zapira jim pred nosom vrata, češ, da v župnišču ni za siromake. Ravno pretekli mesec je zopet pokazal svojo krščansko usmiljenost s tem, da je spodil neko revno ženo iz župnišča, ki ga je prišla prosit

v bogajme. Toda ne le napram siromakom kaže naš župnik svoje trdo, neusmiljeno srce, temveč tudi svojim delavcem ne da tistega, kar s svojim trdim delom zaslužijo. Sam organist pravi, da mu da, kadar pri njem težko dela, pet do deset let starega kisleca, da mora človek po njem vrisati. Hrano jim daje pa takšno, kakoršne bi niti prašiči ne použili. — Na »Slovenski Dom« se posebno naš mežnar jezi, ker mu je postavil spomenik zaradi Moravčevega vola. Pravi, zakaj se v »Slovenski Dom« ne da tudi Školnikova kobila, ki je tudi poginila. Res je, da je Školnikova kobila tudi poginila, toda tej vendar ni zvonilo. Sicer pa priporočamo našemu mežnarju, naj pri prižiganju nekoliko bolj pazi, da ne bo prižigal cvetlic mesto sveč.

d Iz Št. Janža na Dolenjskem. Lep katehet! Kaplan Črnugelj vabi k sebi v farovž šolske otroke, da jih uči petja. Ker se pa tudi otroci ne dajo tako lahko speljati na led, jih ogreva s starinico, da bi jih bolj privadil in jim deli cigarete. Tako torej, učitelj mora po šolskih predpisih otroke svariti in odvajati od kajenja, katehet pa jim daje cigarete, to se lepo ujema! Otroci tudi pravijo, da v šoli gospod katehet igrajo na orgelje, kako častno za kateheta? Da vse to ovrže, naj kaplan Tone Črnugelj kar pokliče še enkrat dr. Zajca, ki bo z Ermančevim Lojzetom iz Bržan na »političnem« shodu otrobe vezal. Lojze pa nam takrat lahko še pove, kako je s kaplanom pekel v neki hosti kostanj.

d Iz Št. Janža na Dolenjskem. Pred zadnji »Domoljub« prinaša poročilo o dr. Zajčevem shodu, če se sme tako imenovati. Ker »Domoljubov« dopisnik ni mogel hvaliti vsebine Zajčevega govora, pa klepeče o neki »dvorani« in obilni udeležbi. No, tista »dvorana« je tako velika, da v njo ne more veliko več kot 50 ljudi. Pa niti ni bila čisto polna. Poleg tega je bilo med udeleženci precej otrok ter dve ženici. V tem obstoji vsa sijajnost udeležbe. Ko dr. Zajc poje hvalo klerikalnemu gospodarstvu, se nekdo oglasi: »Kaj pa oni milijoni, ki jih nameravate vzeti na posodo?« Dr. Zajc: »Med kmete jih bomo razdelili!« Nato zopet oni: »Prosira tudi jaz za enega!« (Veseli smeh.) »Domoljub« pravi, da se po Zajčevem govoru oni »Sokol« iz Brežkega ni hotel oglasiti k besedi. Kako tudi? Pri svojih zadnjih besedah namreč dr. Zajc zagrabi klobuk, zapusti svoj prostor in se žuri proti izhodu. O svoji obljubi, da tudi drugim da priliko govoriti, ne ve nič več. Saj bi bil napravil gotovo dr. Zajc na onih par kmetov, urezanih po njegovem kopitu, še bolj neprijeten vtisk, če bi bili izvedeli kaj natančnejšega o onih milijonih kron. — »Domoljubov« dopisnik govori dalje o sokolski surovosti, lažnik nesramni. Tega pa ne pove, kako se je obnašal dr. Zajc in neki Rmančev Lojze iz Gaja, ali kakor ga nekateri hudomušneži nazivljajo: »Žegnan Lojze«. Dr. Zajc je zavrnil dostojno in

mirno vprašanje onega Sokola iz Brežkega glede večmilijonskega posojila takole: »Kaj pa je to za eden, kako se pa piše, koliko je pa star, — 18 let? Saj se mu vidi, da je še zelen za ušesi.« Medicin dr. Zajc se je pač zmotil samo za 10 let. Kdor se hoče torej udeležiti kdaj kakega dr. Zajčevega shoda, naj vedno nese s seboj vizitko in krstni list. Rmančev Lojze pa je bil tako bojevit, da je kar hotel metati ljudi s shoda. Dobro, da se ni lotil tega dela, sicer bi se bil »žegnan« Lojze znašel prvi na svežem zraku. »Domoljubček« bi na vsak način rad oblatil »Sokole«, pa ne boš Janez! **d Kostanjevica.** V zadnji številki »Domoljuba« pere kostanjeviški kaplan svojega dičnega prijatelja Kržičnika s tem, da trdi, da je sodnik pripravil njega kot tožnika do odstopa od tožbe. Kdo bo to verjel, da bo Kržičnik na sodnikov prigovor umaknil tožbo v tako častni zadevi, kakor je očitano krive prisega in vrhutega še »prostovoljno« plačal 60 K stroškov, ki jih je postavil zastopnik toženca. In pa, da ni mogoče dobiti iz Celja aktov. Da je kaplan Klemenčič v pačenju resnice vreden sodrug Kržičnikov, smo vedeli že davno, ali, da je zmožen trditi tako budalost, ne bi verjeli. Kaplan in Kržičnik naj bosta prepričana, da se bodo akti iz Celja kaj hitro dobili, samo zahtevajta naj to. V blagor obeh pa je, da o zadevi molčita, kar se da, ker bi nadaljni tozadevni dopisi v »Domoljubu« le znali zbuditi iz spanja — gospoda z rdečim ovratnikom pri okrožnem sodišču.

d Iz Metlike. Kakor običajno, pride na takozvani martinski sejem veliko trgovcev s stojnicami, ki pa ne dobe primerne prostora, ker ima vse najboljše prostore karlovski žid. Domačini se morajo stiskati po takozvanih »grivah«, in še tam jih nekateri domačini sujejo ter delajo razne druge ovire. Prosimo mestno občino metliško, naj primerno ukrene, da bodo prišli domačini bolj vpoštev nego do sedaj in da se ne bo polagoma ves sejem požidil.

d Iz Semiča. Naš veleslavni občinski urad mora biti vedno v »Slovenskem Domu«, kakor sv. Gregor v postu. Danes opozarjamo tretjič in zadnjič, da se iz občinske hiše takoj odstranijo farovške omare, ker hiša je namenejna osirotelim in onemoglim ljudem, ne pa rokodelskim vajencem, da tam na ogljice igrajo in druge neumnosti uganjajo — seveda na klerikalni podlagi. Pozivljamo vas, gospod župan, da hišo takoj uredite in da se nastani v njej novo došla Štrukelj, ki hodi po občini in katere ne mara nihče vzeti pod streho, ker ima baje nalezljivo in neozdravljivo bolezen. Celu nevarnost je, da se cela občina okuži. Razventega ima pa ta Štrukelj še to navado, da jako grdo govori pred otroci itd. Denite jo, gospod župan, v občinsko hišo, kamor ji bodemo prav radi nosili hrano ter ji tudi kurili. Napravite to, da si s tem postavite spomin, predno vam izpodmaknejo županski sto-

liček. — Kakor znano, vse oblasti opozarjajo na nevarnost kolere in zahtevajo, naj se povsod gleda na snago in čistoto. Tega seveda pri nas ne poznajo. Pred vsako hišo je vedno polno gnoja. Po trgu pa vodita kar dva kanala, iz katerih prav zelo smrdi. Potrebno bi bilo, da občina potrebno ukrene — toda ta se ne zmeni. Apeliramo na c. kr. okrajno glavarstvo, naj se nekoliko pobriga za to zadevo in naj ponči občino o njeni dolžnosti.

d Iz Kota. Dne 14. avgusta t. l. se je ustanovila pri nas podružnica »Slovenske Straže«. Na ustanovnem občnem zboru je govoril slavni profesor Jarc ter pravil, kako je ta družba potrebna, zlasti za Kot in Verčice, ki bo skrbela, da se ondotni otroci ne ponemčijo. Mislili smo, da se bo bogvekaj storilo za našo mladino — toda družba spi spanje pravičnega, kar je pa denarja, pa menda obrnejo v politične, klerikalne namene. Seveda nas to ni nikakor iznenadilo, ker poznamo delavnost teh klerikalnih tičev. Obračamo se pa na našo družbo sv. Cirila in Metoda, da se nekoliko obrne tudi na naše meje, kajti nevarnostni germanski zmaj se vedno bolj in bolj približuje. Po Semiču se je jeseni mnogo govorilo o ustanovitvi podružnice družbe sv. Cirila in Metoda, zdaj je to kar naenkrat utihnilo. Vzdravimo se in pokažimo, da moremo tudi mi, kmetje, napraviti kaj za našo šolsko družbo in sicer brez Jarca in brez Lampeta.

d Tržišče na Dolenjskem. V naši farni cerkvi so jako izvrstne pevke. Brez števila jih je na kora. Tako močne glasove imajo, da se s kora v cerkev ne slišijo. Občudovati moramo to petje. Ljudje niti moliti ne morejo. Seveda bi pevke zadele po notah, toda žal, ker jih ne poznajo. Dobro bi bilo, da bi si grla z ovsom podprle, da bi malo več glasu imele. Organist si je zdaj zopet zbral tri nove pevke, a te še slabejše. Dobro bi bilo za organista, da bi se nekoliko potrudil in dobil nekoliko boljših pevk kakor so sedanje, da bi imela naša cerkev zopet enkrat dobre pevce, kakor jih je imel g. Škulj in nekdanji organist F. Repič. Svetujemo torej še enkrat organistu, naj se potruži dobiti boljših pevk in naj spravi te s kora, ker je škoda prostora, da bi stale gor.

d Iz Sodražice. Marjeta Ilc, šele 15 let staro dekletce, prodaja za sodražiškega peka. Tudi dne 7. novembra t. l. je peljala kruh v malem ročnem vozičku po potu blizu tam, kjer se cepita cesti v Podklane in Globelj. Za njo pride 20letni hlapec Anton Bečaj, brezdolni hlapec, ki je bil že opetovano kaznovan in ki se ga vse boji, in vrže Marjeto Ilc na tla ter jo posili, potem pa pobegne po svetu. Čuje se pa, da je že prišel pravici v roke.

d Gornje polje. Dne 25. t. m. sta podirala brata Jernej in Miha Lavrič v gozdu Preloki stare bukve. Ko sta eno na eni strani izpodsekala in na drugi izpodžagala, se je začela rušiti. Oba brata sta odsko-

čila, toda Jerneju Lavriču je izpodrsnilo, da je padel in bukev mu je padla z eno vejo na tilnik in ga tiščala k tlom. Rešili so ga šele, ko sta prišla na pomoč France Erbežnik in Janko Aš, toda bil je nezavesten. Prenesli so ga na njegov dom na Gornje polje, toda zavedel se ni več in je po preteku kakih petih ur umrl. Jernej Lavrič je bil okoli 43 let star in marljiv človek.

d Z Dvora pri Žužemperku. Ošpice so pritiskale na Dvoru in okolici s tako silo, da so morali dvorazredno šolo za štirinajst dni zapreti. Ni je skoraj hiše, kjer imajo otroke, da bi ne ležala dva, trije in celo štirje. Umrla je do zdaj samo 9letna deklica. Pusto, megleno vreme precej pripomore, da se bolezen tako širi in razsaja.

Gorenjski novičar.

g Št. Vid nad Ljubljano. »Sokol« v Št. Vidu priredi v nedeljo, dne 4. decembra, v gostilni pri »Slepem Janezu« v Zapužah gledališko predstavo. Igrali se bo sta burki: »Trije tički« in »Mutasti muzikant«. Začetek predstave je ob 5. popoldne in traja dve uri. Slavno občinstvo se vabi, da se predstave mnogobrojno udeleži in s tem pomore k razvoju »Sokola«.

g Iz Št. Vida nad Ljubljano. »Domoljubov« občeznani dopisnik je v lažeh tak mojster, da ga daleč na okoli nikdo ne prekosí. Ko bi se v lažeh delila odlikovanja, bi se ta »poštenjak« samih kolajn tako svetil, da bi kar vid jemalo. V zadnjem »Domoljubu« piše, da je bilo na protestnem shodu v »Unionu« 130 šentvidskih domačinov. Očividci pa so izjavili, da jih je bilo pomaj 30. Tako se je torej naš lažimojster zlagal za celih 100 mož. To je sicer že lepo število, vendar pa če se oziramo na njegovo priznano »resnicoljubnost«, se le čudimo, zakaj ni poročal, da jih je bilo 1000.

g Iz Št. Vida pri Ljubljani. Vsemogočni, široni cele dežele po svojem klerikalnem rogoviljenju znani šentviški župan Belec je čutil potrebo svojo napadeno čast braniti pred sodiščem. Stvar je sledeča: Belec in zloglasnemu župniku Zabretu je padlo v glavo, da bi osnovala neko »strojno zadrugo«. V ta namen se je vršil dne 13. novembra t. l. v Dravljah shod, ki bi imel namen pripraviti posestnike za nemeravano Belčevo »zadrugo«. Toda na shod niso prišli samo Belčevi in Zabretovi podrepaniki, temveč tudi nekaj samostojno mislečih mož, med njimi gospod Fr. Šušteršič. Ta se je tudi oglasil k besedi in je izvajal med drugim, da je Belec kot bivši predsednik podružnice »Kmetijske družbe« podružnico zlorabljal, da je napravil več dolga, nego ga je prejel in je podružnico tako zadolžil, da ni mogel nikamor več naprej. Belec je kot bivši predsednik izkoriščal gospodarske stroje podružnice v prid »Gospodarski zvezi« in

je s tem podružnico oškodoval. Povzročil je, da je imela podružnica od leta do leta več dolga in manj članov. Končno je imela razbite stroje in člani so morali iz svojih žepov plačevati popraviljanje strojev. Ko je Belec videl, kako je s podružnico »Kmetijske družbe« zavozil, je kot načelnik odstopil v dobi, ko mu funkcijske še ni potekla, tako, da je podnačelnik nenadoma moral prevzeti vodstvo. Drugi so morali potem podružnico iz blata ven vleči, kar se jim je posrečilo, kajti podružnica ima danes spet 79 članov in je brez dolga. Gosp. Šušteršič je svoja izvajanja podpiral s konkretnimi podatki, ki jih je imel zapisane. -- Zaslúšijo se priče: župnik Zaberet, šentviški nadučitelj Bajec in mizar Bremk iz Dravelj. Stali so na onem shodu precej daleč od Šušteršiča in niso vsega natanko slišali, ker je tudi med Šušteršičevim govorom nastal vrišč. Vsi pa so imeli vtisk, da se Belec očitajo nelepstvari in Zabret je Belec takoj domovgrede dejal, da se mora teh očitaj oprati pred sodiščem, če noče ostati umazan. Zastopnik Šušteršičev, g. dr. Ažman, predlaga več prič, ki so stale blizu govornika in ki se bodo boljše spominjale na to, kar je Šušteršič govoril, nego pa Zabret, Bajec in Bremk. Tudi izjavlja, da bo Šušteršič prinesel za svoje trditve obširen dokaz resnice. Sodnik je predlagane priče dopustil ter na to obravnavo preložil. O izidu te obravnave bomo seveda svoj čas poročali.

g Bo že res tako. »Domoljubov« dopisnik piše tudi, da mu je eden izmed onih baekov, ki so bili v »Unionu«, rekel, da tega dne ne bo nikoli pozabil. Ni pa povedal zakaj ga ne bo pozabil. A ljudje pa, ki »kreposti« Zabretovih baekov dobro poznajo, pa pravijo, da prejkone zaradi tega ne bo na ta dan pozabil, ker je bil zopet enkrat tako do vrha v »ročeah«. Pa bo že menda res tako.

g O ta Tinkre. Kogar ima Zabret na »piki«, ta tudi v cerkvi ni varen pred njim. Ako se n. pr. dotični svojemu znancu le toliko nasmeje, kolikor je v pozdrav potrebno, že zakriči na prižnici, da se njemu posmehuje. Prav tako je kričal zadnje nedeljo, da oni, ki se krščanskim naukom posmehuje, nima nobene vere več. No, Zabretu povemo, da oni, ki nima vere, tudi v cerkev ne pride. Kdorkoli pa je v cerkvi med poslušalci, ta se pa gotovo ne bo posmehoval, ako bo govornik pametno razlagal nauke sv. vere. Seveda, ako bo med svoje pridige politiko mešal in po naprednjakih udrihal, o, potem se mu bo gotovo smejal vsak pameten človek. Torej, ako se bo še kdaj Zabretu zdelo, da se kdo njegovi pridigi posmehuje, naj si le misli, da je tega »prečastiti« sam kriv!

g Iz Radovljice. Dne 21. novembra je našel bajtar Janez Marolt iz Bohinjske Bele, ko je šel na planino po mrvo, 68letno bajtarjevo ženo, Jero Zupan iz Slamnika

kakih 10 minut od njenega stanovanja mrtvo v snegu. Poleg trupla je ležala ročna korbica, v kateri je bilo četrt litra žganja. Dne 17. novembra je šla Zupan od doma ter rekla, da gre v Gorje. Od tega časa so jo pogrešali. Njenemu možu, ki je na obeh nogah hrom, se to ni zdelo prav nič čudno, ker je zelo rada pila in je časih ni bilo cel teden domov. Skoraj gotovo je šla Zupan dne 18. novembra v snegu iz Gorij pijana domov, ter med potjo obležala in zmrznila.

g Iz Železnikov. Zadnji čas so naši klerikalni prvaki s prav kislimi obrazi zapuščali župnišče. Dolgo nismo mogli izvedeti, zakaj. V nedeljo dopoldne smo bili obveščeni, da gospod župnik odhaja za več dni na potovanje, ne meneč se za svoje bolnike, katere je v zadnjih vzdihajih zapustil. Nekaj dni po njegovem odhodu smo imeli priliko videti pred župniščem voz z velikim sodom vina, ki pa ni bil prvi, odkar imamo tega gospoda fajmoštra. Vina je zmanjkalo in naši nikdar siti klerikaleci so jeli godrnjati, da ne bodo več hodili k župniku, ako ne bode dobil vina, zato pa je dobri Valentin najbrže moral takoj na potovanje. Vedno žejni klerikalci se izogibljajo gostilni, pa le zato, ker jim je ljubše neobdavčeno vino, poleg tega imajo pa še veliko večje kozarce gospod župnik. Pogosti večerni sestanki v župnišču se bodo pričeli in pri dobri kapljici se bode liberalcem še večkrat preštelost kosti. Ako se hoče v Železnikih v večernem času dobiti družbo, se mora iti v bivši konsum k Renovu, ali pa v župnišče, gostilne so prazne. — Štrajner je zapovedal strogo nadzorovati gostilničarje radi policijske ure, pozabil je pa povedati, da se pri sedanjem županu pogosto popiva pozno v noč in to v prostorih, kjer ni dovoljeno. Naši c. kr. orožniki to mirno gledajo, čeprav se že itak po klerikalnih dovolj preganjanim oštirjem godi velika krivica. Renovu je menda vse dovoljeno, gostilničarji bi pa morali goste metati na cesto, kadar pride policijska ura. Župnik je že večkrat odvrčal ljudi, naj ne hodijo v gostilne, da bi jih pa povabil k sebi na vino, tega ne stori, ker si misli, da vino ni za trpina, ampak samo za njega, Štrajnarja, Martinka in druge enake možakarje. Toda se že poznamo!

g Iz bohinjskega kota. Od nas le malokdaj kaj slišite, četudi nismo sedaj, odkar teče »lukamatija« tudi po naši dolini, več tako ločeni od vsega sveta kot svoje dni. Marsikaj novega se zgodi pri nas, toda le redkokrat pride to med svet. Sedaj vam pa moram vendarle sporočiti najnovejšo bohinjsko novico. Naš fajmošter Piber nas z novim letom zapusti. Pravijo, da ima bistriška fara premalo dohodkov, da si zato pomaga v Gorje na Ažmanovo mesto. No, jakol za njim pač nobeden ne bo, kvečjem Matevž, marsikdo pa bo poiskal takrat pod streho stare čevlje, da ž njimi pokadi za njim za odhodnico. Tudi novega župnika nam že imenujejo. Prišli bomo pa

z dežja pod kap, kakor pravijo. Imenuje se Tomaža Rožnika, sedanjega župnika v Selcih, ki je znan kot hud klerikalni petelin. Pa zopet drugič kaj več!

g Iz Dražgoš. Tukaj je umrl 76letni Janez Lotrič, po domače Brinjar. Svojčas je bil mnogo let ključar, predsednik krajnega šolskega sveta in do zadnjega podpredsednik bralnega društva. Bil je eden tistih redkih mož, ki jih ne ukloni starost, ampak ostanejo do zadnjega diha odločni in značajni. Dasi priprost mož, se je zanimal za vse napredno gibanje in stal vedno v prvih vrstah onih, ki so se borili za ljudsko prostost. Njegovi mnogobrojni prijatelji ga bodo težko pogrešali in ga ohranili v vedno hvaležnem spominu. Tebi, stari Brinjar, pa bodi zemljica lahka!

g S Pristave pri Trziču se nam poroča: V nedeljo, dne 20. novembra so šli štirje gospodje iz Trziča v Pristavo domov. Ko srečajo dva človeka, jima voščijo dober večer. Dobili so sirov odgovor in kar naenkrat začneta tista dva človeka brez vsakega povoda na glavni cesti streljati. Velika sreča je, da ni bil nihče zadet. Eden ali drugi gospodov bi bil gotovo zadet, da niso tekli. Streljala sta dva nemškutarja, to je, dva človeka, ki pa nemškega jezika niti ne znata dobro. Kako se pišeta, bi vedela povedati neki Kurnik in neki Sedaj. Podobni slučajji so se zgodili že večkrat. Človek ni ponoči nikoli varen pred pijano nemškutarsko druhaljo.

Notranjski novičar.

n Z Vrhnike. »Sokol« na Vrhniki priredi, kakor običajno vsako leto, tudi letos v ponedeljek, dne 5. t. m., Miklavžev večer v dvorani »Narodne čitalnice« na Vrhniki s sledečim sporedom: 1. Živa slika. 2. Sijajni nastop sv. Miklavža s spremstvom. Začetek točno ob pol 7. zvečer. Vstopnina za odrasle 40 vin. Starši, ki žele obdaruвати, pošljejo naj darila pravočasno k gospodu Ivanu Bajcu, gostilničarju pri »Črnem orlu« na Vrhniki.

n Iz Postojne. Naše vrlo dramatično in tamburaško društvo nam je priredilo sedaj že dvakrat zaporedoma prijetno zabavo s prireditvijo veseloigre »Pri belem konjiču« v dvorani »Narodnega hotela«. Obadvakrat je bil čisti dohodek namenjen v veleblage namene, in sicer prvič za »Sokolski dom«, drugič za ljudsko knjižnico. Udeležba je bila vsakokrat mnogoštevilna, zlasti pa prvokrat, kar je vse hvale vredno. Tudi priprostega ljudstva je bilo polno, kar znači, da je vseobče zanimanje za enake prireditve. Omenimo naj le v kratkem, da so nas naši vrli diletantje naravnost očarali z njih izvrstnim nastopom. Tako je bila Meta, gostilničarka (gdč. Stern), izvrstna v svoji vlogi. Žan, prvi natakar (g. Pribošič), pravi tip natakarja. Bucek (g. Kraigher) je kaj do-

bro pogodil vlogo, le bi mu v bodoče priporočali, da je bolj nežen v govoru in ne tako robaten, tudi naj rabi boljšo slovenščino. Tilka (gdč. Mislej) nam je že znana kot dobra igralka iz svojih prejšnjih nastopov, enako ga. Vadun, Miška, dr. Kopriva, ga. Miška kaže veliko talenta za enake vloge. Kaj dobro je za prvič nastopila gdč. Mici Lavrenčič v vlogi Minke, ki je izvrstno posnemala jecljajčoo Minko, ter kot Rezika v drugi vlogi kaj krasno zapela pesem »Beračica«, ki jo je zložil naš domači komponist, g. vodja Ferdo Juvanc. Dr. Kovača (gospod Bäbler) smo prvič videli na našem odru, a moramo reči, da je dovršen igravec, ki ga ne moremo kritikovati. Upamo, da nas še večkrat razveseli z nastopom. Maks Jerina (g. Jerin) je dobro igral kot novinec, vendar naj bi bil na odru bolj živahen. Tine, berač (g. Koler), ni mogel biti boljši v svoji vlogi. Imel je mnogo humorja in sploh dosegel iz vloge več kot je bilo mogoče. Drugič v laščini ni toliko dopadel. Upamo, da se še vidimo. Pa tudi ostali gospodje in dame, ki so imeli manjše vloge, so dobro pogodili jim dane vloge. Bodi tedaj izrečena vsem vrlim gospodičnam in gospodom, ki so sodelovali na ta ali oni način pri teh prireditvah na njih požrtvovalnosti našo najiskrenjšo zahvalo ter prosimo, da nas sedaj v dolgočasnih zimskih večerih še večkrat razvesele z enakimi prireditvami. Živeli! Kritikus.

n Za »Sokolski dom« v Postojni so darovali: »Tamburaško in dramatično društvo K 100—, g. Jernej Rupnik K 1, g. Franc Vilhar K 1, g. Rado Seliškar K 1, g. dr. Kokalj K 1, gdč. Fani Vičič nabrala v gostilni »Majlandu« med člani gostilničarske zadruga K 3.40. Bodi izročena vsem srčna zahvala, zlasti pa vrlemu tamburaškemu in dramatičnemu društvu in njega diletantom. Kličemo: živeli! — Na zdar!

n Postojnska občina je dovolila postojnskemu učiteljstvu stanarino za prihodnje leto. S tem je ustrezno že davno gojeni želji in potrebi našega učiteljstva. Upamo, da se bode pa tudi učiteljstvo vedelo hvaležnega izkazati občini in nje naklonjenosti.

n Pasji davek se v občini postojnski zviša v prihodnjem letu od 4 na 6 kron. Razun tega se bode odslej bolj strogo pazilo na one pse, ki nimajo znamk, kar naj blagovolijo posestniki povsod na znanje vzeti.

n Iz Postojne poročajo: Dne 24. t. m. popoldne je začelo goretí na skednju posestnice Marije Kuret v Narinu, občina Šmihel. Zgorel je skedenj in hlev, razven tega pa tudi vsi deželni pridelki. Škoda je cenjena na 2200 K, zavarovalnina pa znaša samo 700 kron. Kako je ogenj izbruhnil, še ne vedo.

n Zahvala. Občinski odbor postojnski je v svoji seji dne 23. novembra t. l. dovo-

lil učiteljstvu, ki je nastavljeno na petrazredni ljudski šoli v Postojni, stanarino. Za ta blagi čin, ki bo v sedanjem času draginje mnogo lajšal naše mizerno stanje, se tem potom najtopleje zahvaljujemo g. notarju Jakobu Kogejju, ki se je s toplimi besedami potegoval za zboljšanje razmer. Bog živi in nakloni mnogo takih prijateljev učiteljstva in šole!

n Iz Ilirske Bistrice se nam poroča: Pred dobrim pol letom vložilo je tukajšnje županstvo na kabinetno pisarno prošnjo, da se vas Ilirska Bistrica povzdigne v trg. Najbrže se prošnja odbije in Bistrica, ki se v zadnjih letih čudovito naglo razširja, ostane i nadalje vas. — Sosebno letos se je v Bistrici mnogo zidalo. To zimo pokrijejo še impozanten »Sokolski dom«. Stavba bode ponos ne le Bistrici, temveč cele Notranjske! Poletu, mislim v mesecu avgustu, bode »Sokolski dom« slovesno izročen svojemu vzvišenemu namenu. — Pereče sodniško vprašanje ni še danes v pravem tiru. Taka važna zadeva se tja in sem vlačí, brez vidnega rezultata. — Novi okrajni in železniški zdravnik, dr. Gregorič, nastopil je svojo službo. Mož, ki smo ga v zadnjem času močno pogrešali, se nam je močno priljubil. Vse kaže, da smo v osebi dr. Gregoriča dobili izbornega, vestnega zdravnika. — Parna opekarna prešla bode najbrže v druge roke. Mi smo prepričani, ako bi bilo vodstvo parne opekarne takoj izpočetka v strokovnih rokah, bi tovarna v Kosezih izbornodelovala. — Nova tovarna za cikorne snrogate se nam obeta, po novem letu se baje z delom prične. — Tovarna testenin »Žnideršič & Valenčič«, deluje že nekaj časa z novimi, velikanskimi, iz Švice došlimi stroji. Tovarna je s svojim izbornim blagom zaslovela po celem slovanskem jugu. Tě dni mudil sem se v Zagrebu. V velikem hotelu čital sem na jedilnem listu: »Narodne testenine«. Poklical sem natakarja in ga vprašal, kje so te narodne testenine. Začuden me pogleda rekoč: »Ali ne poznate narodne testenine »Žnideršiča & Valenčiča«? In prav je tako, da i naši bratje Hrvatje vedo ceniti okusne testenine iz slovenskega juga! — Letina v bistriški dolini letos ni bila dobra. Slabo, deževno vreme je močno vplivalo na razne pridelke. Jabolk je bilo obilo in le v Kilovčah naložilo se je 15 vagonov kislih jabolk za Nemčijo. Plačevali jih od 5 do 6 kron za 100 kg. Češpelj letos ni bilo. Naš kmet je rojen žganjekuhar. Tudi je kraška slivovka povsod dobro znana.

n Iz Dolenjega Logateca. Zadnji mesec bilo je res slabo vreme; polovica meseca je deževalo, polovica pa snežilo. Ubogi kmet si niti stelje za živino ni mogel napraviti. Človek bi mislil, da ob tem vremenu niso mogoče nikake novice, toda zato že preskrbe naše vrle Bogomile. Zastonj je ves trud gosp. župnika, ki naših marinarie tudi z izključanjem ne more ugnati, da ne bi plesale. Celo v »Društvenem do-

mu«, pa čujte — na prvo adventno nedeljo so cerkvene pevke in pevci plesali svoj dirndaj čisto po vzgledu čenstohovskih menihov. — Vzledna je tudi naša občina. Medtem, ko gradi celo grajščino-župnišče, nima dovolj denarja, da bi skrbela za nočno razsvetljavo. Oni se namreč ravnaajo po luni. Ako pratika kaže polno luno, dasi je temno kakor v rogu, ni je prižgane svetiljke po celi občini. Moderni hočejo biti v vsakem oziru. Napravili so ob glavni cesti nekaj podobnega, kakor trotoar, toda nepridiprav, kantonov sredi pešpoti niso odstranili. Gorje tujcu, ki mora hoditi v temni noči po tej pešpoti. — V zadnjem času skušata dva avtomobila prevažati tovrno blago iz Logatea v Idrijo. Ako se poizkus posreči, odvzet bo našemu kmetu precejšen zaslužek. Posebno v zimskem času si je kmet mnogo zaslužil na tej poti. Oškodovani pa bodo tudi kovači, kolarji in gostilničarji ob cesti do Idrije. Pa tolažijo nas besede dičnega klerikalnega kolovodje, ki meni, da bo radi tega kmetijstvo napredovalo. No, priporočamo mu, naj »pogrunta« sredstvo za obdelovanje zemlje tudi pod snegom, potem bomo tudi mi njegovega mnenja.

n Sovodenj. Tukajšnje »Kmetijsko izobraževalno društvo« je imelo dne 20. novembra svoj redni občni zbor, na katerem se je izvolil sledeči odbor: Mat. Šifrar, predsednik; Fr. Kalan, podpredsednik. Odborniki: Iv. Bogataj, L. Reinhart, Iv. Treven. Namestniki ter pregledniki računov: Mat. Guzelj, L. Telban, L. Treven ter Fr. Jezeršek.

n Z Blok. Škofovi zavodi bodo gotovo v kratkem propadli, ako jih bo ljudstvo povsod tako podpiralo kakor jih pri nas. Prejšnjo nedeljo je bil pri nas »ofer« za škofove zavode. Pri šesti maši je šlo k darovanju kakih šest oseb in pa mežnar. Pri deseti maši sta pa šla zopet dva mežnarja in pa 16 žensk. To je bila vsa ceremonija za prazni žep škofa Bonaventure. In kako imenitno je bilo to darovanje. Ko je ena ženska za drugo prav polagoma prikrevsala k oltarju, se je celo kaplan naveličal poslušati to krevsanje. Jezno je pogledal po cerkvi ter vrgel proč robeč, s katerim je brisal križ, katerega so darovalci poljubovali, in sicer ga je vrgel s tako silo, da bi kmalu vse prevrnil. Po cerkvi je vsled te kaplanove jeze nastal glasen smeh. Bloke so sicer največje gnezdo klerikalcev, vendar pa ti naši klerikalci niso nič kaj vneti za razne klerikalne davke. In če bo naš škof povsod toliko nabral kakor pri nas, tedaj bo pač težko plačeval državi iz kmečkih žuljev obresti za posojilo, čeprav so višje nego za nas kmete, namreč samo en procent.

n Z Blok. Sporočiti vam moram nekoliko o gospodarstvu naših občinskih odbornikov, odkar jim načeluje Drobnič. Letos spomladí so sklenili pobirati poseben davek od psov in sicer po tri kroune. Prodalo se je približno 50 številčk. Pri zad-

nji občinski seji se je pa pokazalo, da so dobili za vse te številčke samo 28 kroun namesto 150 kroun. Nadalje so se naložile občinske doklade na pivo in žganje. Toda navzlic tem dokladam ima občina še vedno primanjkljaja 500 kroun. Občinski odbornik in županov namestnik Škrabec iz Nemške vasi je predlagal, naj se stara šola porabi za čukarsko gnezdo. Ker so mu pa napredni odborniki predlog zavrgli, tedaj naj si Škrabec za svoje čuke išče gnezda, če hoče, na vrhu Bloščaka, če se ne boji medvedov. Je pač čudno to naše občinsko gospodarstvo. Ko je bil župan Modic, ni bilo primanjkljaja, temveč vsako leto še celo kakih 200 kroun preostanka. Odkar je pa vsemogočni Drobnič na županskem stolu, je pa samo v enem letu 500 kroun primanjkljaja. Zdaj bi pravzaprav moral občini pomagati kaplan. Mi smo že zdavnaj vedeli, da bodo Mranorov očka slabo gospodarili za občino, ker smo videli lausko leto pred občinskimi volitvami okoli laziti moža v črni suknji, kaplana Matevžka. Prav imeniten je v tem oziru sledeč slučaj, kako je ta kaplan nagovarjal naše kmete, naj volijo klerikalce. Prišel je tudi v bližino vasi, kjer je oral Cvirn. Tega je nagovarjal in sicer toliko časa, da je bil že popolnoma iz uma. Izgubili so se mu voli, s katerimi je oral. In dolgo časa jih je moral loviti, predno jih je zopet dobil ter mogel naprej orati. Prav ravnotako tudi naša občina ne more delovati, dokier ne bomo upregli v naši občinski voz drugih ljudi kakor so sedanji.

n Od Sv. Trojice pri Blokah se nam piše: Pred mesecem je priredil Gostinčar pri nas shod. Modroval je o različnih rečeh, poučeval naše kmete, kako morajo gnojiti svoja zemljišča in posebno razlagal novi lovski zakon. Izrekel je upanje, da pride kmalu čas, ko bo smel tudi kmet zajca jesti. Razlagal je tudi novi občinski zakon, po katerem bodo vsi liberalci ferdamani. Najbolj je pa imponiral Gostinčar poslušalcem v krčmi pri Andreju Pirmanu, kjer je kakor kak general pri inspiciranju prevzemal razne pritožbe in na pritožbo Janeza Štruklja iz Štruklave vasi, Franceta Štruklja iz Bečajev in Jožefa Štritofa iz Cajnarjev zoper logaškega okr. glavarja, da se pri njem z nobeno prošnjo nič ne doseže, ponosno izjavil: Bom pa jaz vašega glavarja na Dunaju prijel. — Pritožniki sedaj čakajo, kdaj izpolni Gostinčar svojo obljubo; prav radovedno čakajo in trdno upajo, da jih Gostinčar ni imel za norca.

Razno.

r Nov narodni kolek je naročila družba sv. Cirila in Metoda. Izdelan je umetniško in nosi sliko pokojnega Karla Kotnika. Izide še te dni. Naročila sprejema pisarna družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, v »Narodnem domu«.

r »Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju« je razdelilo meseca novembra med revne visokošolce 1075 K, v nadi, da se oglasi večje število podpornikov, dobilo je pa letos samo 88 kroun. Veliko potrebnih prosilcev se je moralo vsled pomanjkanja sredstev odkloniti. Da se beda naših ubogih dijakov saj nekoliko olajša, prosimo vse tiste, kateri so prejeli položnice, a se do sedaj niso odzvali, kakor tudi druge rojake, da pošljejo vsaj malo podporo temu prepotrebemu društvu. — Prosimo torej nujne pomoči! — Darove sprejema blagajnik Ivan Lužar, nadrevident južne železnice v pok., Dunaj, III., Reisnerstrasse 27.

r Pozor pred agenti. Po Kranjskem hodi nek velik agent črnih brk in črne polti in ponuja naprodaj, ozir. jemlje naročila na hišni altarček z uro, godbo in nočno lučko za 16 kroun. Ker vse še šest kroun ni vredno, svarimo ljudi pravočasno, osobito ker taki trgovci takoj tožijo, če le en dan zamudi z obrokom. Potem ne zarubijo dotičniku samo tega oltarja, ampak še druge reči, ker nastane s tožbo in ružnijo mnogo stroškov.

Ameriške novice.

a Grozna nesreča v rudniku. Iz Black Diamonda, Vasbs., poročajo: Dne 6. novembra se je pripetila v rudniku Larson strahovita nesreča. Eksplozirali so jamski plini. Po zadnjih vesteh je izgubilo življenje 14 delavcev, trije so pa težko ranjeni. Tri milje naokoli se je zemlja stresla in iz rova je plamen švignil kakih 150 čevljev visoko. Med zasutimi je tudi Slovenec Matija Golob, doma iz Nove Štife pri Gornjem Gradu na Štajerskem. Tam zapušča svoje starše, brate in več sester. Star je bil komaj 19 let. Drugi rojak, ki je bil težko poškodovan, je Alojzij Kernc. Zadobil je težke rane na obrazu. — Slovenec umorjen. Delavec Štefan Šinkovic, 42 let star, je bil dne 3. novembra zjutraj, ko se je vračal s svojo ženo z neke gostije domov, na cesti zaboden. Še nekoliko korakov je tekel za napadalec in tudi oddal en strel, toda kmalu se je zgrudil ter obležal mrtev. Policija je aretovala nekega 20letnega Tomaža Coreya, ki je na sumu, da je izvršil napad na Šinkovica. — Poroke v tujini. V Great Fallsu, Mont., se je poročil Gašper Kapelj, doma iz Nove Sušice pri Postojni, z Marijo Redič, doma iz Črnomlja; nadalje Fran Uršič, doma iz Krške fare na Dolenjskem, s Frančiško Smrekar. V So. Sharonu, Pa., sta se poročila Ivan Janklič, doma iz Vrbljenj, in Frančiška Žagar, doma iz Iške vasi. — Petrolej eksploziral. V Constable Hook, N. J., je shramba, v kateri je bilo 40.000 sodov petroleja, zletela v zrak. Delavec Sarel Belič, naš rojak, se pogreša in je najbrže zgorel. — Smrt sloven-

skega policista. V mestu Salida, Colo., je bil umorjen Jakob Pote, po domače Črvanov, ki je bil rojen l. 1870. v vasi Repče, fara Trebnje na Dolenjskem. V Zedinjenih državah je bival 15 let, od katerih jih je preživel v Salidi 9 let. Šest let je opravljal službo policista. Dne 18. oktobra o polnoči ga je poklical nek rojak, ki je bil napaden na cesti. Pozval ga je, naj aretira napadalce, katere mu je po imenu naznanil. Potem je šel kot policist v spremstvu dveh drugih rojakov za napadaleci. Ko so jih dobili, jim je Pote napovedal aretacijo. Toda ti so se mu zoperstavili. Vnel se je ljut boj, v katerem je dobil Pote štiri grozne rane. Prepeljali so ga v bolnico, kjer je 2. novembra umrl. Posebno žalostno je, da je Pote umrl eno uro pozneje, ko mu je žena povila hčerko. Zdravstveno stanje žene umorjenega Poteja je nevarno. Zapustil je pet nedorastlih otrok. — **Eksplozija v rudniku.** V rudniku v Delagua, Colo., se je zgodila eksplozija. Podsutih je bilo mnogo delavcev, med temi tudi 18 Slovencev. Podsuti so bili sledeči Slovenci: Fran Glazar, doma iz Slavine, star 20 let, neoženjen; Fran Lenaršič, doma iz Tomišlja, star 32 let, neoženjen; Fran Poglajen, doma iz Preske pri Litiji, star 45 let; Fran Poglajen, sin, star 18 let, neoženjen; Josip Kruljč, doma iz Koritnice pri Knežaku, star 31 let, oženjen; Andrej Glazar, doma iz Slavine na Notranjskem, star 28 let, neoženjen; Fran Slavec, doma iz Knežaka, star 19 let, neoženjen; Fran Benigar, doma iz Trnova na Notranjskem, star 20 let; Ivan Simčič, doma iz Šapjan, Istra, star 32 let, oženjen; Anton Bratovič, doma iz Šapjan, Istra, star 26 let, neoženjen; Ivan Bratovič, doma iz Šapjan, Istra, star 33 let, oženjen; Josip Jugo, doma iz Sv. Mateja, Istra, star 19 let, neoženjen; Anton Saršon, doma iz Sv. Mateja, Istra; Matej Jordas, doma iz Sv. Mateja, Istra, star 28 let; Matevž Lenaršič, doma iz Tomišlja, star 19 let, neoženjen; Fran Likovič, doma iz Tomišlja, oženjen; Fran Krelj, doma iz Trnova na Notranjskem, star 23 let, neoženjen; Ivan Koželj, doma iz Luče pri Višnji gori, star 30 let, oženjen. Od drugih narodnosti je bilo podsutih 30 Mehikancev, 7 Črnogorcev, 15 Italijanov in nekoliko Grkov ter Japoncev. Izmed Slovencev pa, ki so bili podsuti, so se vsi, razven dveh, rešili. Imena teh dveh še niso znana. Ubiti so bili štirje Hrvati.

Po svetu.

p Španski sleparji z zakladi. Kakor poroča avstrijsko poslaništvo v Madridu zunanjemu ministrstvu, njegovi energični koraki pri španskih oblastvih zaradi sleparjenja z zakladi, niso imeli zaželjenega

uspeha. Vsled tega se prebivalstvo opozarja, naj se varuje teh sleparjev in naj vsako tako pisanje, ki ga dobi iz Španije, nemudoma izroči orožništvu, županstvu ali pa politični oblasti.

p Hiše iz stekla. V Pittsburgu v Ameriki so bo začela graditi hiša, nenavadna od zemlje do strehe — hiša iz stekla. Čez 10 let, tako zagotavlja eden prvih tovarnarjev stekla, bodo mnogi ljudje v Ameriki gradili hiše samo iz stekla, ker bodo po svoji trajnosti, lepoti in zdravstvenih prednostih daleč nadkriljevale hiše iz opeke, pa bodo navzlic temu cenejše nego današnje zgradbe. Posel slikarjev, tapetnikov i. t. d. bo povsem nepotreben. Opeka na strehi bo iz stekla in bo boljše odbijala toplino nego vsaka opeka iz gline. Novim steklenim hišam ne bo mogel nič škoditi niti požar, niti vlaga. In kar je glavno — te hiše bodo cenejše nego današnje, ker se da steklo za zgradbene svrhe izdelovati zelo po ceni.

p Hudič na prižnici pri župniku. V nekem ultrakatoliškem mestecu na Bavarskem je pridigoval župnik svojim bacom o starokatoličanih in jim pravil take grozovitosti, da so se poslušalcem ježili lasje. Koncem svoje propovedi je vzkliknil z emfazo: »Starokatoličani so vsi tako izprideni, da jih bodo pekli hudiči na dnu pekla, in če to ni res, naj me pri tej priči hudič vzame!« Pri teh besedah je udaril s tako močjo po prižnici, da je padel evangelij med poslušalce. Nedaleč od prižnice pa je sedel nek Amerikanec s vojim zamoreem, kateri je bil njegov služabnik. Zamorec je pobral knjigo in jo nesel župniku na prižnico. Ko je videl župnik črneča za seboj, je mislil, da je že prišel hudič po njega. Tedaj pa mu je upadlo srce in s tresočim glasom se je obrnil zopet do svojih vernih. »Mogoče je med starokatoličani tudi nekaj pravičnih!« Obrnil se je zopet, zamorec pa je stal nepremično za njim. »Hudič naj me vzame, če niso starokatoličani boljši kakor mi!« je vzkliknil župnik obupan, potem pa se je onesvestil.

* Kaj vse se pripoveduje ljudstvu, o tem se lahko v svojo žalost prepričamo, če listamo po takozvanih katoliških mesečnikih. »Marienbote«, mesečnik za hčere katoliških družin, prinaša kot posebno atrakcijo redno kako poglavje o strahovih. Pred nedavnim časom je poročal ta mesečnik, da je kradel hudič v nekem penzjonatu vodo, razmetaval pohištvo in klofotal po božne device z nevidno roko. »Po dolgih molitvah in ceremonijah, in ko so spodili iz zavoda dekle, ki je bilo iz framazonske rodbine, je prenehalo strašiti. Sv. Trije kralji so tudi pomagali predstojnici iz velike denarne zadrege, našla je namreč kar naenkrat v svoji omari dvajset dolarjev. Neka dekla je hotela videti na mrtvaškem odru nekega patra na Dunaju. Med tem časom pa se ji je prižgal grah na štedilniku. V strahu, da jo spode iz službe, je klicala umrlega patra na pomoč, in res,

kar sam od sebe se je grah začel svežiti in na mizo je prinesla lahko izborno jed!« Pravi cuki braveci takih bedarij!

p »Knezov nečak.« Te dni so aretirali v Kremžu 22letnega dninarja Karla Maierja ter ga izročili tamošnjemu sodišču. Karel Maier je prišel pred kratkim v neko kavarno v Kremžu ter se tam predstavil plačilnemu natakarku Ivanu Faschingu kot nečak kneza Liechtensteina ter mu obljubil, da mu bo preskrbel pri svojem stricu službo komornega strežaja. Mimogrele je omenil, da potrebuje denarja. Natakark, vesel, da dobi dobro službo, je segel v žep ter dal dozdevnemu nečaku kneza Liechtenberga znatno vsoto denarja. Odslej je Maier večkrat prihajal v to kavarno in je vselej izvalil natakarku vsote po 500 kron. Pretekli teden je bil natakark Karel Fasching telefonično poklican na Dunaj, češ, da naj se pride predstaviti kneginji Liechtenstein. Hitro se je odpravil natakark na Dunaj, kjer ga je Meier čakal z avtomobilom na kolodvoru ter ga odpeljal v neki hotel. Tu ga je sprejela elegantna dama, dozdevna kneginja Liechtenstein, v resnici pa zaveznica premetenega goljufa, ki mu je stavila različna vprašanja ter mu nato izjavila, da ga sprejme k sebi v službo. Končno je zahtevala še 300 kron kaveije, katero je natakark tudi položil. Ni pa trajalo dolgo, ko je prevarani natakark izvedel, da je imel opravka z zvitimi goljufi. Žendarmemiji se je namreč čudno zdelo, da more navaden dninar tako potratno in razkošno živeti, kakor Maier. Radi tega ga je aretirala in izročila sodišču.

Politični pregled.

Državni zbor.

Po doigem počitku se je dne 24. novembra zopet sešel državni zbor. Vlada je predložila proračun za leto 1911. Izdatki so proračunjeni na 2780 milijonov kron. Izdatki poljedelskega ministrstva so proračunjeni na 58 milijonov kron, tedaj precej malo v primeri z drugimi ministrstvi. Vajnejše postavke v proračunu za poljedelsko ministrstvo so sledeče: Za poljedelski in gozdarski pouk 1,536.000 K; pospeševanje poljedelstva in gozdarstva pa 6,102.100 kron; za prenavljanje vinogradov 400.000 K; za melioracijo 4,400.000 K; donesek za melioracijski fond 8 milijonov kron; donesek države za povzdigo živinoreje in prodajanja živine 6 milijonov kron; za izvrševanje poljedelskih postav 534.000 kron. Ker pa v kratkem času do novega leta ni mogoče, da bi se rešil cel proračun, se bo dovolil najprej le začasni proračun za prvo polovico prihodnjega leta. Seveda tudi začasni proračun še ni zagotovljen, kajti predlog mora iti skozi proračunski odsek, ki pa skoraj gotovo ne bo delal ovir. V prejšnjem zasedanju je, kakor znano, v

tem odseku delal zgago mali Gostinčar ter s svojim dolgovoznim čevkanjem delal obstrukcijo, ker je hotel preprečiti ustanovitev laške visoke šole v Trstu. Toda klerikaleem je ta laška visoka šola toliko mar, kakor lanski sneg. Kakor hitro so namreč zvedeli, da vlada ni predložila cesarju v potrditev zakona o desetmilijon-skem posojilu kranjske dežele, so postali krotki in dr. Šusteršič se na vse pretege ponuja ministrom ter se jim vsiljuje. — Ko je finančni minister predložil s posebnim govorom začasni proračun in stalni proračun, se je začela razprava o delavskih stanovanjih, ki so jako nedostatna in draga. Toda pri tem se je predvsem govorilo o draginji. V soboto, dne 26. novembra, se je sprejel predlog za preskrbo cenih stanovanj. Novi zakon ima sledeči namen:

Dobrih in zdravih stanovanj tudi na deželi zelo pogrešamo. Kmet, ki nima svojih ljudi, oziroma stanovanja za delavce, jih večinoma za drago plačilo več dobiti ne more.

Zelo velika krivica se godi posestnikom na deželi, da zahtevajo davčne oblasti hišno-najemni davek tudi od delavskih hiš. Če je viničarska hiša prosta hišno-najemninskega davka, zakaj se zahteva potem hišno-najemninski davek od stanovanja poljskega delavca. Dandanes bi lahko še mnogo ljudi živelo, in marsikatera obitelj bi si rada zidala stanovanje na deželi, pa zaradi velike draginje delavcev in stavbnega gradiva ne more. Da se temu odpomore, se je sprejela v zbornici postava za preskrbo cenih stanovanj, in upanje je, da ji tudi gosposka zbornica pritrdi. Glavni obseg te postave je: Za zidanje in zboljšanje stanovanj v nižjih krogih se bodo ustanovili skladi za preskrbo cenih stanovanj, in država bo prispevala: od leta 1910 do leta 1920 po 6 milijonov na leto v ta namen.

Sklad za preskrbo cenih stanovanj je določen. Za samostalne korporacije, kakor okraji, občine, javne samouprave, zavode, stavbne in dobrodelne zadruge itd. Iz tega sklada se bodo dajala posojila za nakup potrebnih prostorov, za stavbo novih delavskih hiš, ter so bodo tudi že na obstoječih hišah odplačevala. Kot delav. stanovanja veljajo tista, katerih sobe s kuhinjo vred ne presegajo 80 kvadratnih metrov. V celi postavi bode vlada še izdelala podrobni načrt o izpeljevanju te postave, kar bomo svoječasno poročali.*

V torek, dne 29. novembra, se je začela razprava o nekaterih predlogih draginjskega odseka, kako bi se preprečila draginja. Temu važnemu odseku načeluje naš napredni poslanec Ivan Hribar. Naši klerikalci tudi v državnem zboru zagovarjajo ono stališče, ki koristi samo bogatim graščakom, raznim baronom in grofom, ki imajo velika posestva, ki pa naravnost škoduje našemu malemu kmetu.

Poslanec Ivan Hribar je vprašal železniškega ministra, kdaj misli začeti z **zgradbo prepotrebne belokranjske železnice**. In zadnjega dne meseca novembra je odgovoril ta minister predsedniku »Zveze južnih Slovanov«, poslancu Ploju, da je **zaukazal izvršiti politični obhod trase Novo mesto-Črnomelj-Metlika, ki naj se izvrši po možnosti takoj, v kolikor to pripušča sedanja slabi zimski čas**. Radovedni smo, kaj poreče k temu prof. Jare, ki še ni mignil niti z mazincem in katerega sploh nihče ne vpoštevava.

Dr. Šusteršičeva slava izginja.

Pred otvoritvijo državnega zbora so se zbrali češki poslanci vseh strank v skupno posvetovanje. Pri tem so ostro obsojali politiko dr. Šusteršiča. In kakor kažejo vsa znamenja, se ne bodo dali več voditi od dr. Šusteršiča v »Slovanski Enoti«. S tem je v zvezi, da so si češki poslanci ustanovili enoten klub. Mi smo prepričani, da bodo Čehi še vedno podpirali naše prave narodne zahteve. Ne bodo pa sledili nenarodni, izdajalski politiki klerikaleev, katerim se gre edinole za njihove strankarske politične namene, ki so privolili, da je bil imenovan za predsednika deželnega sodišča trd Nemeč, ravnotako za celovškega škofa — samo za to, da dobe v Trst za škofa ljubljanskega klerikalca, ki bo zasejal razpor med tržaške Slovence ter jih skušal izročiti Lahom. — Dr. Šusteršič in njegov klub je torej osamljen. Pridružili so se mu sicer štirje dalmatinski poslanci, ki so bili do zdaj člani »Zveze Jugoslovanov« — toda za temi klerikalni poslanci napredni jugoslovanski poslanci ne jokajo, ker so bili samo ovira v njihovem delovanju.

Konec veleizdajniškega procesa.

Na Hrvaškem se je pod banom Rauchom začela ona velika politična pravda proti raznim srbskim možem, ki so bili osumljeni na podlagi ponarejenih pisem veleizdajstva. Naši klerikalci so po svojih časopisih odobrvali to krivično preganjanje srbskih rodoljubov in so začeli tožiti tudi napredne Slovence, da se vežejo z veleizdajniki in rujejo zoper državo in cesarja. Dolgo so trpeli ti po nedolžnem obtoženi srbski možje, bili so celo obsojeni v daljšo ali krajšo ječo, nekateri so v ječi pomrli — a končno se je izkazalo, da se jim godi krivica in cesar je ukazal, da se tožba ustavi in obdolžene izpusti.

Ljubezniv zaveznik.

Italija je res ljubezniv zaveznik in sosed. Sedaj hoče porabiti zopet okroglo 150 milijonov za utrdbe proti Avstriji. — Tud isedež četrtega armadnaga kora je premeščen iz obmorske Genove v Padovo, torej veliko bližje proti Avstriji. Torej iz samega prijateljstva tako obsežne vojaške priprave, a med tem ko se to dela, se tako-rekoč objemata in poljubujeta avstrijski in italijanski zunanji minister.

Revolucija v Ameriki.

V Mehiki je izbruhnila vstaja zoper sedanjega predsednika države, Porfirija Diaza. Imajo ga za preoblastnega. Dosedanja vlada se je polastila vseh brzojavnih zvez, tako se ne more iz dežel pošiljati nikakršnih poročil, ki bi bile za vlado neugodne. Ustaši so pridobili že nekaj vojaških čet na svojo stran in so zavzeli tudi že več mest. Dasi se je položaj že nekoliko izboljšal, vendar pa do odločitve še ni prišlo. Vedno prihajajo še poročila o novih bojih in uporih. — Tud iv Braziliji nekaj vre. Meni se pa, da gre le za vstajo mornarjev, ki so zahtevali višjo plačo in odpravo telesnih kazni in popolno pomiloščenje kaznjencev. Častnike so pobili. Ker jim predsednik ni takoj ustregel, so začeli bombardirati glavno mesto Rio de Janeiro ter napravili precejšnjo škodo. Poslanska zbornica je sklenila, da se upornim vojakom odpusti kazen. Najbrže bo kmalu zavladal popolen mir.

Gospodarstvo.

gp **Kmetijska šola na Grmu**. Z letošnjim šolskim letom, ki se je pričelo s tekočim mesecem, se je šola na Grmu glede svoje uredbe popolnoma prenovila. Kako potrebna je bila ta preuredba šole, se najbolj vidi na številu učencev. Šola šteje letos vsega skupaj 48 učencev, število, kakor ga nahajamo danes le po večjih zavodih drugih naprednih dežel. — Za sprejem v šolo pa se je oglasilo še več učencev, namreč 57, tako da se je moralo 9 prošenj odkloniti. Šola obstoji po novi uredbi iz **letne in zimske šole**. — Letna šola, ki ima namen, poučevati učence predvsem v vinogradništvu, kletarstvu in sadjarstvu, šteje 12 učencev, zimska šola pa, ki obsega dva tečaja in v kateri se poučujejo učenci predvsem v živinoreji, mlekarstvu, travništvu in poljedelstvu, šteje 36 učencev. Zaradi naraslega števila učencev so se morali šolski prostori na novo prirediti in opraviti. Priredile so se tri učne sobe in 4 spanlice. Ker je imela šola le za 32 učencev potrebne oprave, se je moralo za 16 učencev nabaviti nove oprave v vseh šolskih prostorih in v jedilnici. Z novo uredbo šole je naraslo tudi število učnih moči. Na novo sta nameščena dva strokovna učitelja, eden za živinorejo in mlekarstvo, drugi za poljedelstvo in travništvu, tako da šteje šola z ravnateljem vred pet učnih moči, ki delujejo stalno na zavodu. S šolo na Grmu je spojen tudi celoletni **gospodarski tečaj v Šmihelu**, na katerem sodelujeta dva strokovna učitelja iz Grma. Gospodinjski tečaj šteje 22 deklet, in sicer 8 notranjih in 14 iz bližnje okolice. Razen tega se prirejajo med letom razni krajši **kmetijski tečaji** na zavodu, in sicer je 12 takih tečajev določenih. Šola se je v zadnjem času tudi sicer popolnila v enem in drugem oziru. Razširili so se

njeni nasadi in izvršile nekatere zgradbe. Postavili so se novi svinjaki, napravila kurnica za 200 kokoši, zgradila silnica za cepljenke, priredilo stanovanje za sadjarja in mlekarja, povečala šolska kuhinja, napravila perilnica, nove drvarnice, razširila vinska klet, razširili vrtni in travniški nasadi, napravil vrt za sadne špalirje, priredil nov botanični vrt, nabavili kmetijski stroji itd., tako da ustreza vsem zahtevam kmetijskega napredka in šolskega pouka. Tudi gospodarstvo šole je bilo v zadnjem letu aktivno in je prineslo lepe dohodke. V preteklem letu je imela šola pri svojem gospodarstvu 2907 kron čistega dohodka.

gp Da bo kuhano maslo dolgo časa okusno in dišeče. Ako hočemo večjo množino masla shraniti za dlje časa, nalijmo je, dokler je še gorko, v posodo ter počakajmo, da se ohladi. Sedaj pa razpustimo v ponvi nekoliko sladkorja in vlijmo ga na vrh masla. Nekoliko masla se sedaj raztaja od gorkote sladkorja in napravi nekako skorjo, katere zrak ne more predreti. Sedaj se posoda dobro zapre in postavi na suho in hladno mesto, kjer obstoji varno za dolgo časa. Kadar se maslo začne rabiti, odlušči se najprej na vrhu sladkorna skorja, ki je otrokom prava sladčica.

gp Kako dolgo se morajo ohraniti potrjeni računi? Mnogokrat se zgodi, da se zahteva plačilo že plačane in potrjene tirjatve. Vzrok je v napačnem vpisu, ali če se pozabi izbrisati. Ako v takem slučaju nimaš pobotnice pri roki, se ti lahko zgodi, da moraš zopet plačati. Vprašanje je, kako dolgo treba pobotnice, oziroma potrjene račune shranjevati. Račune od trgovcev, ki morajo po postavi voditi trgovske knjige, je treba shranjevati 10 let, ker morajo tudi trgovci svoje knjige 10 let shranjevati. Sicer še po 10. letih tirjatev trgovčeva ne ugasne, vendar je težko verjetno, da bi kateri trgovec po preteku 10. let terjal. Za vse druge račune, tudi za poštno oddajnice itd., je pa postavna doba zastaranja 30 let. Davčne tirjatve države zastarajo v 6. letih.

gp Letina za krompir ni bila slaba samo pri nas, ampak prihajajo tudi iz drugih krajev neugodna poročila. Tako na primer so na Francoskem pridelali malo krompirja in ga bodo morali uvažati iz tujine. Izračunilo se je, da ne bo zadostoval niti ves pridelek iz Alžira, da bi se zadostilo veliki potrebi.

gp Ali je dobro rezati trte po zimi? V hudem mrazu ni dobro rezati trt, ker lahko ob prerezi pozebejo. Če ni hudega mraza, reže se vedno lahko do polovice decembra. Potem je boljše prenehati z reznjo.

gp Za rezanje cepičev je najboljši čas meseca decembra in januarja. Cepiče je zvezati v snope, h katerim je privezati ime dotične vrste, a nato se morajo zagrebsti v moker pesek ali pa v zemljo. Kdor misli torej rabiti cepiče, naj jih sedaj nabere.

gp Podraženje kave. Na Dunaju so podražili cene kavi za 40% pri kilogramu.

Za kratek čas.

Fajmošter Jaka: Prosim, gospod zdravnik, zapišite mi vendar kako žavbieo, da bo moj nos dobil navadno barvo.

Zdravnik: Vaš nos je res že kar vijoličast, a navsezadnje — kaj vas to ženira v vaši starosti?

Fajmošter Jaka: Ženira me, ženira. Kdor me sreča in vidi moj nos, pa me vpraša, kje se dobi tako prav dobro vino.

o o o

— Že spet si pijan! Kaj ti je vendar, da vedno piješ?

+ Oh, ko sem pa tako nesrečen.

— In zakaj si nesrečen?

+ Kaj ne bom nesrečen, ko sem pa vedno pijan.

o o o

— Mama, naš najemnik mesečne sobe se hoče izseliti.

+ Zakaj pa?

— Pravi, da ne mara živih podob.

+ Kakšnih živih podob?

— Za slikami je dobil stenice ...

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Rudolf Šega.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 26. novembra 1910.

Dunaj: 30, 81, 7, 52, 48.

Gradec: 64, 76, 59, 45, 44.

Dvignjene v sredo, dne 30. novembra 1910.

Brno: 24, 32, 33, 13, 39.

Posojilnica v Črnomlju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

daje posojila na vknjižbo po 5% in 5 1/2,

na osebni kredit pa po 6%

in jih izvršuje kar najhitreje in najceneje.

Hranilnim vlogam daje 4 1/2% obresti,

ki se pripisujejo s 1. januarjem h glavnicam ne da bi stranka morala knjižico predložiti; tudi rentni davek plačuje posojilnica sama.

Posojilnica ima 1502 zadržnikov, svoj lastni dom in preko 1,600.000 K hranilnih vlog.

Rezervni zaklad znaša 42.000 K.

Denar se lahko tudi po pošti pošilja in vzdiguje.

Naslov: „Posojilnica v Črnomlju“.

5 12 — 12 Načelstvo.

Čitatelje in naročnike našega lista prosimo, da se v vseh zadevah, kjer žele nasvetov in poduka, obračajo na uredništvo »Slovenskega Doma«, ki odpre poseben predal za vprašanja in odgovore.

Obrtniški koledar

za leto 1911, izdal Jos. Hauptman, oficijal trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani. Koledar ima za obrtnike mnogo poučne vsebine. Cena 60 vin., po pošti 70 vin. — Dobi se po vseh knjigarnah in pri izdajatelju. 113

Tržne cene v Ljubljani

od dne 2. decembra do 7. decembra 1910.

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	52	1	68
1 " " " II. " . . .	1	28	1	48
1 " " " III. " . . .	1	08	1	38
1 " telečjega mesa . . .	1	80	2	00
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	1	88	2	20
1 " " " (prekajenega) . . .	1	92	2	00
1 " koštrunovega mesa . . .	1	20	1	28
1 " jagnjetovega mesa . . .	1	60	—	—
1 " kozličevega mesa . . .	1	80	—	—
Prašiči na klavnici . . .	0	00	0	00
1 kg masla . . .	2	68	2	80
1 " masla surovega . . .	2	40	2	60
1 " masti prašičje . . .	2	16	2	20
1 " slanine (špeha) sveže . . .	1	80	1	90
1 " slanine prekajene . . .	1	90	1	96
1 " sala . . .	1	92	1	96
1 " surov. margarinskega masla . . .	2	—	2	—
1 " kuhan. margarinskega masla . . .	2	10	2	10
1 jajce . . .	—	10	—	12
1 l mleka . . .	—	20	—	22
1 " " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 " " kisle . . .	—	80	—	90
1 kg medu . . .	1	20	1	40
1 " čajnega surovega masla . . .	2	80	3	20
1 piščanec . . .	1	20	1	40
1 golob . . .	—	50	—	54
1 raca . . .	3	20	3	80
1 gos . . .	5	40	5	60
1 kapun . . .	5	—	7	50
1 puran . . .	5	—	7	50
100 kg pšenične moke št 0 . . .	39	—	—	—
100 " " " " 1 . . .	38	50	—	—
100 " " " " 2 . . .	38	—	—	—
100 " " " " 3 . . .	36	50	—	—
100 " " " " 4 . . .	35	—	—	—
100 " " " " 5 . . .	33	—	—	—
100 " " " " 6 . . .	29	—	—	—
100 " " " " 7 . . .	26	—	—	—
100 " " " " 8 . . .	16	—	—	—
100 " koruzne moke . . .	18	—	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . .	38	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . .	35	—	—	—
100 " ržene moke . . .	28	—	—	—
1 l fižola . . .	—	20	—	30
1 " graha . . .	—	38	—	40
1 " leče . . .	—	32	—	38
1 " kaše . . .	—	20	—	22
1 " ričeta . . .	—	18	—	20
100 kg pšenice . . .	23	00	—	—
100 " rži . . .	17	40	—	—
100 " ječmena . . .	17	00	—	—
100 " ovsa . . .	18	80	19	—
100 " ajde . . .	18	00	—	—
100 " prosa, belega . . .	17	—	—	—
100 " " navadnega . . .	—	—	—	—
100 " koruze, nove . . .	13	40	—	—
100 " krompirja . . .	8	50	9	—

Lesni trg.

Cena trdemu lesu 11:50 do 12 K
Cena mehkeemu lesu 8:50 do 9 K.

Trg za seno slamo, in steljo.

Na trgu je bilo

voz sena . . .	4	50	7	50
" slame . . .	3	80	4	—
" stelje . . .	2	20	2	40

Mestno tržno nadzorstvo v Ljubljani.

Opozorjamo

na novo vrsto valjanih „Pekatec“ enako doma delanim za juho in prikuho. Dobivajo se le v rumenih ovojih po $\frac{1}{2}$ kg v najfinejših kakovostih z napisom in sliko:

„Štirji rumenjaki“
„Osem rumenjakov“.

18 43 10 38

Kri! dosežejo odrasli in otroci, bolni in zdravi. — Polovico stroškov prihranite v gospodinjstvu na kavi, sladkorju in mleku, ako pijete **SLADIN**, to je dr. pl. **Moč!** Trnkóczyja **Zdravje!** sladni čaj.

En zavoj velja 50 vin. Dobiva se povsod. Po pošti se naroča najmanj pet zavojev po povzetju pod naslovom v glavni zalogi.

Lekarna pl. Trnkóczy

v Ljubljani zraven rotovža.

Za slabokrvne in prebolele je zdravniško priporočeno **črno dalmatinsko vino**

najboljše sredstvo. 47 32 27

4 steklenice (5 kg) franko **K 4.—**.

Br. Novakovič, Ljubljana.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Del. glavnica K 5,000.000.

Stritarjeve ulice števil. 2. (lastna hiša.)

Rezervni fond K 450.000.

Podružnica v Spljetu.

Podružnica v Celovcu.

Podružnica v Trstu.

Podružnica v Sarajevu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje vseh vrst po dnevnem kurzu.

74 20—18

Najbolj varno naložen denar

Stanje hranilnih vlog nad 38 milijonov kron.

je v slovenski

Rezervni zaklad nad 1 milijon kron.

MESTNI HRANILNICE LJUBLJANSKI.

Za varnost denarja je porok zraven rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in vso davčno močjo. V to hranilnico vlagajo sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkveni denar.

Mestna hranilnica ljubljanska sprejema hranilne vloge vsak dan od 8. do 12. ure popoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po $4\frac{1}{4}\%$ ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu.

Dne 1. in 16. vloženi denar se obrestuje takoj

Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega in ga vlagateljem ne zaračuni.

Denar se lahko pošilja tudi po pošti.

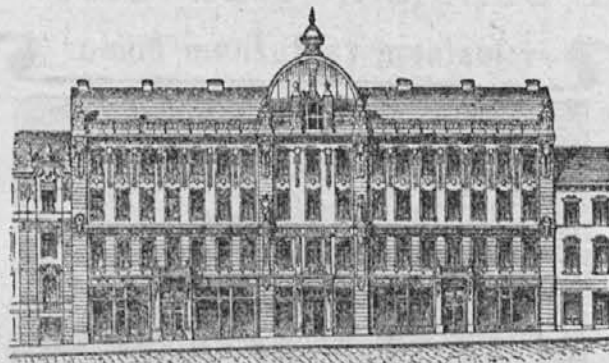
Mestna hranilnica izdaja lične **domače hranilnike** proti vlogi 4 kron, ki se takoj obrestujejo. Priporočamo jih zlasti starišem, da z njimi navajajo otroke k varčnosti.

V podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov je vpeljala ta slovenska hranilnica tudi

kreditno društvo.

Mestna hranilnica ljubljanska se nahaja v lastni palači v Prešernovi prej Slonovi (Elefantovi) ulici števil. 3.

1 24—22

Sprejemajo se tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prenehalo.

Posoja se na zemljišča po 5% , n proti amortizovanju posojila po najmanj $\frac{1}{4}\%$ na leto.

Dolžnik more svoj dolg poplačati tudi poprej, ako to hoče,

Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.

*	* Popravila in preobleke točno in cenno.	* Popravila in preobleke točno in cenno.	*
			
<p>Najcenejše solnčnike in dežnike domačega izdelka priporoča 3 52-37</p> <p>Josip Vidmar == v Ljubljani ==</p> <p>Pred Škofijo 19, Stari trg 4, Prešernova ulica 4.</p>			
			

JULIJ MEINL
veležgalnica kave
v Ljubljani, Šelenburgova ulica 7.
Julija Meinla kavna zmes je najfinejša, kar kave sploh pride na trg.
Kupite enkrat za poizkušnjo!

111 2

Ustanovljena 1882. Pošt. hranilni račun št. 828.406. Telefon št. 185.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice
registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 18, v Ljubljani
v lastnem združnem domu.

je imela koncem leta 1909 denarnega prometa
K 81,116.121-11

upravnega premoženja
K 20,775.510-59

Obra. tuje hranilne vloge
po **4 1/2 %**

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Uradne ure vsak dan
od 8.—12. In od 3.—4.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad
kron 20,000.000.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4% z 1/2% na amortizacijo ali pa po 5 1/4% brez amortizacije. Na menice pa po 6%. Posojilnica sprejema tudi vsak drug načrt glede amortizacije dolga

Uradne ure vsak dan
od 8.—12. In od 3.—4.

3 52-48